

DOI 10.37491/UNZ.80.19
УДК 351.8

Тетяна ФАСОЛЬКО¹,
Петро СЕМ'ЯНЧУК²,
Ольга ФЕДОРЧУК³

СУТЬ, ЕЛЕМЕНТИ, РИЗИКИ І СТАТИСТИЧНІ ВИМІРНИКИ БЕЗПЕКИ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Обґрунтовано виняткову важливість, крайню необхідність і перманентну актуальність дослідження проблем національної безпеки України загалом і безпеки туризму зокрема. З'ясовано суть національної безпеки України через захищеність національних інтересів та зміцнення національної позиції у сферах охорони здоров'я, охорони дитинства, соціальної політики, пенсійного забезпечення,

¹ кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри математики, статистики та інформаційних технологій,
доцентка кафедри публічного управління та адміністрування,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
tanya.fasolko@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4718-2422>.

² кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки, управління та менеджменту
Хмельницького інституту імені Блаженнішого Володимира,
Митрополита Київського і всієї України,
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
girlanda@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0002-6987-9979>.

³ кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри математики, статистики та інформаційних технологій,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
fos_40@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0003-2163-8890>.

© Фасолько Т. М., Сем'янчук П. М., Федорчук О. С., 2021

житлово-комунального господарства, міграційної політики, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондового ринку й обігу цінних паперів, податково-бюджетної і митної політики, торгівлі, підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної політики, валютної політики, ліцензування, промисловості, сільськогосподарства, транспорту, зв'язку, енергетики й енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, освіти, науки, науково-технічної й інноваційної політики, культурного розвитку населення, захисту інформації, інформаційних технологій, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, кібербезпеки і кіберзахисту, туризму, захисту екології і навколишнього природного середовища, правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності, оборони, інших сферах державного управління. Згруповано елементи національної безпеки України в економічний, соціальний, інформаційний, освітньо-науковий, правоохоронний, оборонний, екологічний, туристичний і культурний блоки, а також виокремлено блок інших сфер державного управління. На основі теоретичних підходів розроблено й запропоновано методику обрахунку параметрів, що визначають рівень стійкості й міцності національної безпеки України. Висвітлено суть ризиків, небезпек і загроз національній безпеці України і безпеці туризму. Встановлено, змодельовано й охарактеризовано варіанти і випадки взаємооберненої криволінійної залежності між ймовірністю настання ризиків у сфері національної безпеки України та ступенем стійкості й міцності національної безпеки України. За допомогою визначеного інтегралу окреслено способи обчислення втрат і недоотримань вигод держави, юридичних та фізичних осіб внаслідок настання ризиків, а також поля розповсюдження ризиків національної безпеки України. Здійснено класифікацію і спробу обрахунку ймовірності настання ризиків національної безпеки України за елементами і блоками.

Ключові слова: національна безпека України, безпека туризму, елемент, блок, сфера, ризик, втрата, загроза, небезпека, ймовірність, держава, юридична особа, фізична особа.

У відомій піраміді А. Маслоу потреба в безпеці та захисті належить до першочергових та необхідних після потреб людини в їжі, житлі, одязі. Відчуття захисту і безпеки створює сприятливе середовище для господарської діяльності й розвитку, для побудови різноманітних планів на коротку, середню і тривалу перспективу, надає впевненості у відносній стабільності. Потреба у захисті й безпеці притаманна усім індивідам на свідомому та підсвідомому рівнях. Таким чином, вона об'єктивно набуває як місцевого й регіонального, так і загальнодержавного значення, і саме тому повинна стояти у пріоритеті публічного управління. Закономірним є явище та процес формування і зміцнення в кожній країні основ національної безпеки, адже національна безпека є ключовою основою та пороговим індикатором

національного суверенітету загалом і впевненістю в забезпеченні й гарантуванні людині та громадянину базових прав і свобод зокрема. Відповідно перманентний перегляд основ і поступове зміцнення національної безпеки — це тривала заповідь національного суверенітету і формування здорового розвитку суспільних відносин. Звідси випливає актуальність і необхідність дослідження національної безпеки як однієї з реальних першочергових проблем в Україні. Беручи за приклад згадану ієрархію потреб А. Маслоу, не можемо не згадати і вищі рівні потреб, серед яких — відпочинок, спілкування, моральне збагачення. Окреслені потреби забезпечуються сферою туризму, яка в останні десятиріччя набула інтенсивного внутрішнього і зовнішнього розвитку. Проте окремі загрози та небезпеки перманентно супроводжують функціонування туристичної індустрії. Саме тому безпека туризму є однією із важливих компонентів національної безпеки і також потребує більш детального вивчення й дослідження як у практичній, так і в науковій царині.

Гострота цієї проблеми зумовила неодноразово звертатися у сферу законодавства, якою прописано базові основи національної безпеки України. Значно глибші її аспекти закладені у Стратегії Національної безпеки України. Численні теоретичні та практичні розробки перебувають у полі зору українських науковців та практиків, серед яких варто відзначити праці таких, як: В. Антошкін, Г. Білявський, О. Глазов, В. Гончарук, М. Ковальов, О. Малієнко, С. Матяж, К. Меркулов, Г. Новицький, А. Осаул, Г. Рубцов, Н. Струк, В. Циганов та інші. Попри низку законодавчих актів та численних наукових і практичних досліджень та розробок, проблема національної безпеки України завжди є актуальною і невичерпною. Це пояснюється різними очікуваними й неочікуваними, передбачуваними і непередбачуваними, непрогнозованими, слабопрогнозованими та прогнозованими ситуаціями й обставинами внутрішнього і зовнішнього характеру та різного ступеня складності, що певною мірою здійснюють вплив на національну безпеку України. Відтак виникає потреба в теоретичних і практичних дослідженнях, розробках, пропозиціях, рекомендаціях, обрахунках, аналізі тощо.

Метою статті є здійснити теоретичний аналіз сутності національної безпеки України, виокремити її елементи, згрупувати їх за блоками, а також детальніше розглянути безпеку туризму, її компоненти й формалізувати виникнення туристичних ризиків і розробити статистичні вимірники.

Національна безпека України як явище, певний стан захищеності і проблема для науково-практичних досліджень є юридично закріпленою нормою вітчизняного законодавства.

У Законі України «Про національну безпеку України», що був прийнятий у 2018 році, можемо побачити таке трактування: «Національна безпека України — це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» [1]. Варто зазначити, що у 2020 році Указом Президента України введено в дію

Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» [3].

Враховуючи науковий характер і мету цієї публікації, нами запропоновано власне трактування, згідно з яким національна безпека — це такий рівень захищеності життєво важливих інтересів населення і країни, який дозволяє забезпечити рівномірний, сталий і безперервний розвиток усього суспільства. Національна безпека покликана своєчасно виявляти, запобігати й нейтралізувати наявні та ймовірні загрози звичній життєдіяльності населення та повноцінному функціонуванню країни, а також чітко і правильно пророкувати й аналізувати всі негативні тенденції та масштаби їхніх наслідків. Національні інтереси охоплюють доволі широкий секторальний спектр, а саме такі сфери, як: правоохоронна діяльність, прикордонна діяльність, оборона, боротьба з корупцією, міграційна політика, охорона дитинства, охорона здоров'я, освіта, наука, науково-технічна й інноваційна політика, культурний розвиток населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, кібербезпека і кіберзахист, житлово-комунальне господарство, соціальна політика, пенсійне забезпечення, ринок фінансових послуг, захист прав власності, фондовий ринок та обіг цінних паперів, податково-бюджетна і митна політика, торгівля, підприємницька діяльність, ринок банківських послуг, інвестиційна політика, ревізійна діяльність, монетарна політика, валютна політика, захист інформації, ліцензування, промисловість, сільське господарство, транспорт, зв'язок, інформаційні технології, енергетика та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, туризм, захист екології і навколишнього природного середовища, інші сфери державного управління.

Ми пропонуємо згрупувати споріднені елементи національної безпеки України за такими блоками:

а) соціальний блок (охорона здоров'я, охорона дитинства, соціальна політика, пенсійне забезпечення, житлово-комунальне господарство, міграційна політика);

б) економічний блок (ринок фінансових послуг, захист прав власності, фондовий ринок та обіг цінних паперів, податково-бюджетна і митна політика, торгівля, підприємницька діяльність, ринок банківських послуг, інвестиційна політика, ревізійна діяльність, монетарна політика, валютна політика, ліцензування, промисловість, сільське господарство, транспорт, зв'язок, енергетика й енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин);

в) освітньо-науковий блок (освіта, наука, науково-технічна й інноваційна політика);

г) культурний блок (культурний розвиток населення);

г) інформаційний блок (захист інформації, інформаційні технології, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, кібербезпека і кіберзахист);

д) екологічний блок (захист екології і навколишнього природного середовища);

- е) туристичний блок (туризм);
- е) правоохоронний блок (правоохоронна діяльність, боротьба з корупцією);
- ж) оборонний блок (прикордонна діяльність, оборона);
- з) інші сфери державного управління [13, с. 205].

Запропоновані блоки національної безпеки України з їхніми елементами ілюстративно подано на рис. 1.

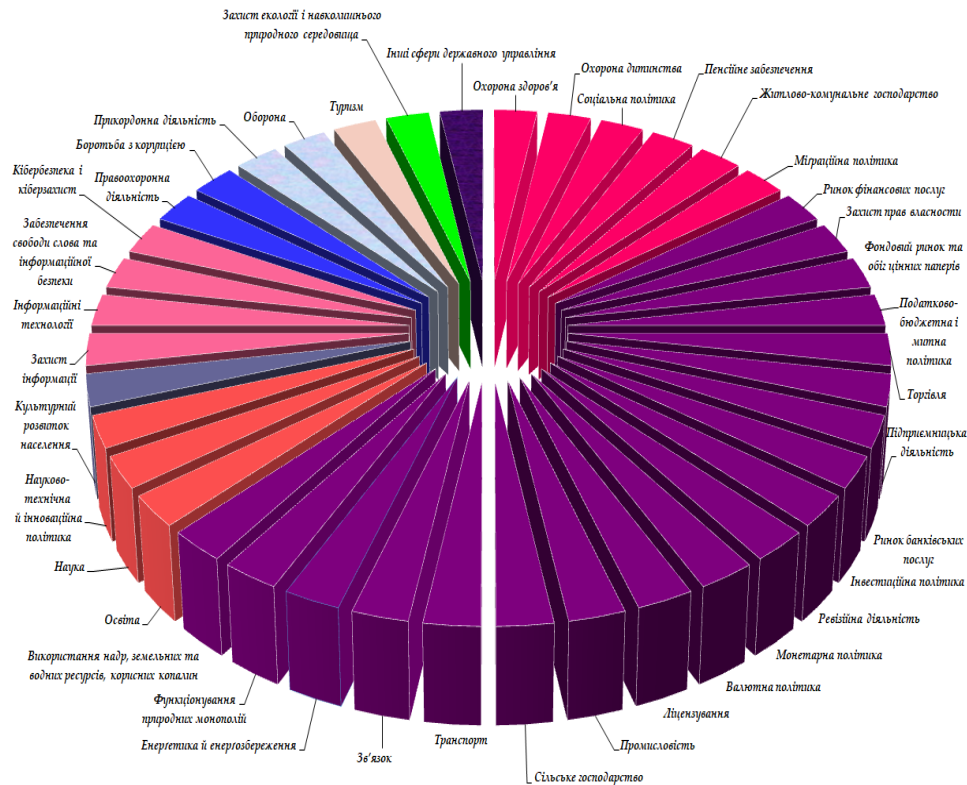

Рис. 1. Групування елементів національної безпеки України

Джерело: складено авторами.

Як зазначалося, кожна людина своїм фізичним та духовним еством формує найвищу цінність держави. Саме тому в пріоритеті національного законодавства повинна перебувати людина. Відповідно всі прийняті нормативно-правові та законодавчі акти не повинні жодним чином іти всупереч людському життю, здоров'ю, добробуту, правам та свободам. Таким чином, той чи той елемент національної безпеки повинен бути наявний у кожному зваженому рішенні та документі. У нашому наочному прикладі всі компоненти національної безпеки мають однаковий ваговий коефіцієнт,

що означає практично рівномірну їхню значимість у загальній структурі та у життєдіяльності населення країни.

З вищеподаного теоретичного опису й ілюстративного матеріалу можемо бачити, що найбільш емним і багатогранним є саме економічний блок національної безпеки. У своїй структурі він охоплює 19 різних елементів, які перебувають у фокусі зміцнення як економічної безпеки зокрема, так і національної безпеки загалом. Такий перерозподіл можна пояснити великою різноманітністю потреб людини і відповідно істотною багатоваріантністю засобів та способів задоволення наявних потреб. Людина своїми свідомими і підсвідомими діями поступово створює та удосконалює власну і суспільну систему життєзабезпечення. Сучасна наука під вищезгаданою системою життєзабезпечення, власне, і має на увазі економіку зі всіма її компонентами. Варто зазначити, що людські потреби, а разом і методи та шляхи їхнього задоволення є змінними в часі. Саме тому є мінливою і сама структура економіки. Окрім того, прогрес науки і техніки сприяє подальшому розгалуженню та вдосконаленню виробничо-технологічних процесів, створення нових площин економіки, а відтак і появи чи модифікації елементів економічного блоку національної безпеки. Цей процес є постійним і нескінченним, адже перебуває у прямій залежності від ходу еволюції людської цивілізації. Елементи економічного блоку, окрім задоволення людських потреб, формують матеріально-фінансове підґрунтя для решти структурних компонентів національної безпеки України. Відомим є той факт, що структурне наповнення національної безпеки цілком залежить від господарювання людини й відповідно перебуває у тісній взаємодії та взаємопідсиленні одне до одного. Відтак певні удосконалення, необхідні доповнення, відповідні зміни та поступове зміцнення всіх елементів національної безпеки потребують цілковитого перманентного втручання та узгоджених дій людини.

Наступним за обсягом компонентів є соціальний блок, який у своїй структурі нараховує 6 елементів. Важливість цього блоку полягає в наданні населенню необхідних гарантій, залежно від низки чинників та особливостей, упродовж життєвого циклу.

Інформаційний блок національної безпеки охоплює чотири її компоненти і надає практичну можливість вільного членства й користування в обумовленому й дозволеному полі законодавством інформаційному просторі.

В освітньо-науковому блоці національної безпеки є три елементи. За своєю сутністю і призначенням, всі ці компоненти дозволять забезпечити належний рівень національного інтелектуального капіталу й національного науково-інноваційного потенціалу України, а також підняти його конкурентний рівень у міжнародному середовищі.

Правоохоронний та оборонний блоки за своєю суттю є спорідненими і безпосередньо стосуються зміцнення національної безпеки. Всі їхні чотири компоненти є основою правопорядку, внутрішньої безпеки, територіальної цілісності й національного суверенітету України.

Екологічний, туристичний і культурний блоки національної безпеки дозволяють забезпечити чистоту довкілля, зберегти природу та надбані

політтями і тисячоліттями культурно-історичні цінності й цим самим урізноманітнити життєдіяльність людей.

Інші сфери державного управління є логічними доповненнями всіх вищезазначених та охарактеризованих елементів національної безпеки. Вони певною мірою охоплюють певні операції, міжгалузеві зв'язки, ступінь зміни і коливань тощо.

Основною метою національної безпеки України є підвищення рівня захисту населення і зміцнення національних інтересів як у межах країни, так і за її межами. Згідно з чинним законодавством, «національні інтереси України — це життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян» [4]. Виходячи із законодавчого трактування, національні інтереси віддзеркалюють сутність і кількісно-якісні параметри національної безпеки. Водночас ступінь національної безпеки України є пропорційним рівню міцності національних інтересів та їхньому збереженню і просуванню у внутрішньому й зовнішньому середовищі.

Одним із завдань нашої публікації є розробка методики вимірювання параметрів, що характеризуватимуть ступінь загальної та поблокової міцності національної безпеки України. Першим буде індикатор міцності соціального блоку національної безпеки України ($P_{C\delta}$):

$$P_{C\delta} = \sum_{i=1}^6 \frac{B_{C\delta(i)}}{I_{C\delta(i)}} \quad (1),$$

де $\sum_{i=1}^6 \frac{B_{C\delta(i)}}{I_{C\delta(i)}}$ — це відношення загальних витрат усіх економічних

агентів країни на зміцнення соціальних національних інтересів до суми соціальних благ, одержаних внаслідок відповідних вкладених зусиль⁴.

Індикатор економічного блоку національної безпеки України має аналогічну методику обчислення ($P_{E\kappa\delta}$):

$$P_{E\kappa\delta} = \sum_{i=1}^{19} \frac{B_{E\kappa\delta(i)}}{I_{E\kappa\delta(i)}} \quad (2),$$

де $\sum_{i=1}^{19} \frac{B_{E\kappa\delta(i)}}{I_{E\kappa\delta(i)}}$ — це сума витрат фізичних осіб, юридичних осіб і дер-

жави, які сприяють зміцненню всіх елементів національної економіки до отриманих у результаті цього відповідних економічних благ.

Вимірник освітньо-наукового блоку національної безпеки України ($P_{O-H\kappa\delta}$) обчислюватиметься за тією ж методикою, що і попередні:

⁴ Формули 1–28 розроблені авторами.

$$P_{O-Hk\bar{b}} = \sum_{i=1}^3 \frac{B_{O-Hk\bar{b}(i)}}{I_{O-Hk\bar{b}(i)}} \quad (3),$$

де $\sum_{i=1}^{19} \frac{B_{O-Hk\bar{b}(i)}}{I_{O-Hk\bar{b}(i)}}$ — це відношення суми бюджетних, підприємниць-

ких та особистих витрат на підвищення стійкості освітньо-наукового блоку національної безпеки до загальної величини благ, які отримані в результаті відповідного усебічного фінансування.

Методика обрахунку культурного блоку національної безпеки України ($P_{K\bar{b}}$) є аналогічною:

$$P_{K\bar{b}} = \sum_{i=1}^1 \frac{B_{K\bar{b}(i)}}{I_{K\bar{b}(i)}} \quad (4),$$

де $\sum_{i=1}^1 \frac{B_{K\bar{b}(i)}}{I_{K\bar{b}(i)}}$ — це відношення суми витрат суб'єктів національної

економіки у розвиток національної культури до загальної величини одержаних культурних благ, що сформувалися внаслідок такого масштабного фінансування.

Черговим кроком нашого дослідження є параметр інформаційного блоку національної безпеки України ($P_{I\bar{b}}$), що має таку методику обрахунку:

$$P_{I\bar{b}} = \sum_{i=1}^4 \frac{B_{I\bar{b}(i)}}{I_{I\bar{b}(i)}} \quad (5),$$

де $\sum_{i=1}^4 \frac{B_{I\bar{b}(i)}}{I_{I\bar{b}(i)}}$ — це математичне відношення загальної величини фі-

нансування у макроекономічному вимірі для підтримання і розвитку інформаційних компонентів національної безпеки до суми отриманих вигод, які отримують агенти національної економіки завдяки здійсненим грошовим вкладом у цю сферу.

Тепер підходимо до обрахунку вимірника екологічного блоку національної безпеки України ($P_{E\bar{b}}$):

$$P_{E\bar{b}} = \sum_{i=1}^1 \frac{B_{E\bar{b}(i)}}{I_{E\bar{b}(i)}} \quad (6),$$

де $\sum_{i=1}^1 \frac{B_{E\bar{b}(i)}}{I_{E\bar{b}(i)}}$ — це відношення всіх видів витрат населення, установ,

організацій, підприємств і держави для покращення екологічної ситуації в країні до величини благ, які отримані внаслідок результативної екологізації.

У такий самий спосіб обчислюємо параметр правоохоронного блоку національної безпеки України ($P_{Пб}$):

$$P_{Пб} = \sum_{i=1}^2 \frac{B_{Пб(i)}}{I_{Пб(i)}} \quad (7),$$

де $\sum_{i=1}^2 \frac{B_{Пб(i)}}{I_{Пб(i)}}$ — це відношення всіх грошових відрахувань економіч-

них суб'єктів у національному масштабі на підвищення якості функціонування правоохоронної сфери до всіх отриманих внаслідок цього благ і вигод.

Аналогічною є методика обрахунку індикатора оборонного блоку національної безпеки України ($P_{Іб}$):

$$P_{Об} = \sum_{i=1}^2 \frac{B_{Об(i)}}{I_{Об(i)}} \quad (8),$$

де $\sum_{i=1}^{19} \frac{B_{Об(i)}}{I_{Об(i)}}$ — це відношення всіх видатків у національному вимірі

на покращення і вдосконалення обороноздатності країни до загального обсягу одержаних благ, внаслідок підсилення національних оборонних інтересів.

Параметр туристичного блоку національної безпеки України ($P_{Тб}$) можемо обчислити тим самим способом:

$$P_{Тб} = \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Тб(i)}}{I_{Тб(i)}} \quad (9),$$

де $\sum_{i=1}^1 \frac{B_{Тб(i)}}{I_{Тб(i)}}$ — це відношення всіх видів витрат у національному ра-

курсі в туристичну сферу до всіх видів одержаних благ та отриманих вигод, що можна класифікувати як національні туристичні інтереси.

Упущені, змінні та ймовірні елементи згруповані у блок інших сфер, що мають вплив на рівень національної безпеки України ($P_{Ісб}$). Його величина визначається так:

$$P_{Ісб} = \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Ісб(i)}}{I_{Ісб(i)}} \quad (10),$$

де $\sum_{i=1}^1 \frac{B_{Ісб(i)}}{I_{Ісб(i)}}$ — це відношення усіх грошових відрахувань на ті за-

ходи і в ті інституції посилення рівня безпеки країни, які не були враховані

у попередніх параметрах, до відповідних отриманих благ і вигод зміцненої національної безпеки.

Після запропонованих поблокових обчислень індикаторів національної безпеки переходимо до методики обрахунку загального показника:

$$P_{НбУ} = \left(\begin{aligned} & \sum_{i=1}^{19} \frac{B_{Екб(i)}}{I_{Екб(i)}} + \sum_{i=1}^6 \frac{B_{Сб(i)}}{I_{Сб(i)}} + \sum_{i=1}^4 \frac{B_{Іб(i)}}{I_{Іб(i)}} + \sum_{i=1}^3 \frac{B_{О-Нкб(i)}}{I_{О-Нкб(i)}} + \sum_{i=1}^2 \frac{B_{Пб(i)}}{I_{Пб(i)}} + \\ & + \sum_{i=1}^2 \frac{B_{Об(i)}}{I_{Об(i)}} + \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Елб(i)}}{I_{Елб(i)}} + \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Кб(i)}}{I_{Кб(i)}} + \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Тб(i)}}{I_{Тб(i)}} + \sum_{i=1}^1 \frac{B_{Ісб(i)}}{I_{Ісб(i)}} \end{aligned} \right) = (11),$$

$$= (P_{Екб} + P_{Сб} + P_{Іб} + P_{О-Нкб} + P_{Пб} + P_{Об} + P_{Елб} + P_{Кб} + P_{Тб} + P_{Ісб})$$

де $P_{НбУ}$ — це рівень міцності і стійкості національної безпеки України.

Ризики як іманентна компонента будь-якої господарської діяльності певною мірою притаманні національній безпеці України та усім її елементам. Ми виокремлюємо два варіанти криволінійно-взаємооберненої залежності між імовірністю настання ризику та рівнем національної безпеки України.

Перший варіант демонструє функціональну залежність ймовірності настання ризиків від рівня національної безпеки України:

$$P(\Omega_{НбУ}) = f(P_{НбУ}) \quad (12),$$

де $P_{НбУ}$ — це рівень міцності і стійкості національної безпеки України;

$P(\Omega_{НбУ})$ — це ймовірність настання ризиків у сфері національної безпеки України.

Цей варіант, у свою чергу, також охоплює два випадки. Один з них передбачає, що в разі послаблення якихось елементів, блоків чи сукупного рівня національної безпеки підвищується ймовірність настання ризикових ситуацій (рис. 2).

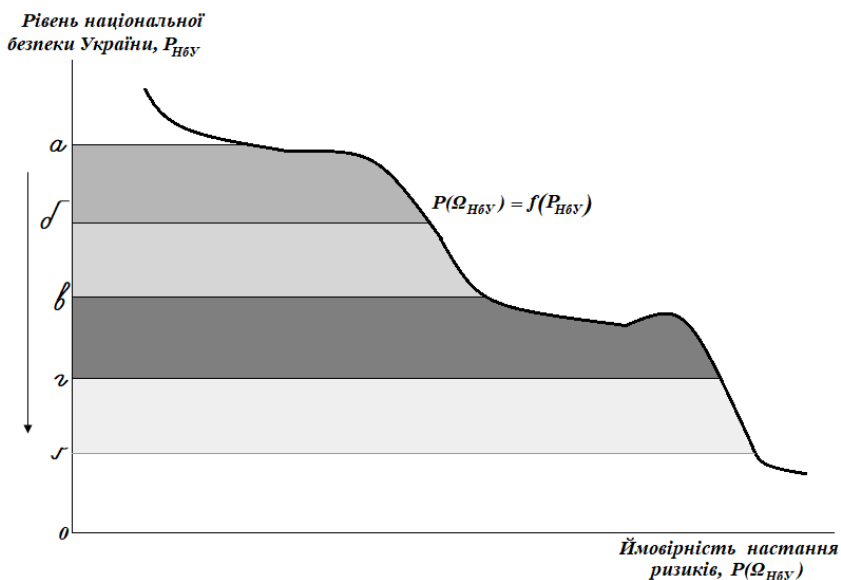

Рис. 2. Залежність ймовірності настання ризиків від постійно спадаючого рівня національної безпеки України

Джерело: складено авторами.

Виходячи з рис. 2 та описаної функціональної залежності, можемо бачити, що зі зниженням рівня національної безпеки України збільшується поле для виникнення ризиків. Його поступово зростаюча площа ($S_{\Omega_{НБУ1}}$, $S_{\Omega_{НБУ2}}$, $S_{\Omega_{НБУ3}}$, $S_{\Omega_{НБУ4}}$) може бути обчислена за допомогою визначеного інтеграла:

$$\begin{aligned}
 S_{\Omega_{НБУ1}} &= \int_a^{\bar{a}} f(P_{НБУ}) dP_{НБУ}; & S_{\Omega_{НБУ2}} &= \int_f^{\bar{a}} f(P_{НБУ}) dP_{НБУ} \\
 S_{\Omega_{НБУ3}} &= \int_z^{\bar{a}} f(P_{НБУ}) dP_{НБУ}; & S_{\Omega_{НБУ4}} &= \int_r^{\bar{a}} f(P_{НБУ}) dP_{НБУ}
 \end{aligned}
 \tag{13}$$

Кожне з наступних полів виникнення ризиків у сфері національної безпеки України ($S_{\Omega_{НБУ}(a-\bar{a})}$, $S_{\Omega_{НБУ}(\bar{a}-f)}$, $S_{\Omega_{НБУ}(f-b)}$, $S_{\Omega_{НБУ}(b-z)}$, $S_{\Omega_{НБУ}(z-r)}$) в міру зменшення її міцності і стійкості також обчислюються з використанням інструментарію визначеного інтеграла:

$$\begin{aligned}
 S_{\Omega_{H6Y}(a-\bar{b})} &= \int_{\bar{b}}^a f(P_{H6Y}) dP_{H6Y}; & S_{\Omega_{H6Y}(\bar{b}-\theta)} &= \int_{\theta}^{\bar{b}} f(P_{H6Y}) dP_{H6Y} \\
 S_{\Omega_{H6Y}(\theta-\varepsilon)} &= \int_{\varepsilon}^{\theta} f(P_{H6Y}) dP_{H6Y}; & S_{\Omega_{H6Y}(\varepsilon-\gamma)} &= \int_{\gamma}^{\varepsilon} f(P_{H6Y}) dP_{H6Y}
 \end{aligned}
 \tag{14}$$

Звідси випливає, що:

$$\begin{aligned}
 S_{\Omega_{H6Y}1} &= S_{\Omega_{H6Y}(a-\bar{b})}; \\
 S_{\Omega_{H6Y}2} &= S_{\Omega_{H6Y}(a-\bar{b})} + S_{\Omega_{H6Y}(\bar{b}-\theta)}; \\
 S_{\Omega_{H6Y}3} &= S_{\Omega_{H6Y}(a-\bar{b})} + S_{\Omega_{H6Y}(\bar{b}-\theta)} + S_{\Omega_{H6Y}(\theta-\varepsilon)}; \\
 S_{\Omega_{H6Y}4} &= S_{\Omega_{H6Y}(a-\bar{b})} + S_{\Omega_{H6Y}(\bar{b}-\theta)} + S_{\Omega_{H6Y}(\theta-\varepsilon)} + S_{\Omega_{H6Y}(\varepsilon-\gamma)}
 \end{aligned}
 \tag{15}$$

Нами висвітлена ситуація, коли відбувається поступове зменшення рівня національної безпеки України з точки *a* до точки *г*. Проте існує ще один випадок, за якого відбувається поетапне зростання рівня національної безпеки або її окремих елементів чи блоків з відповідним зниженням ступеня загроз, небезпек і втрат (рис. 3).

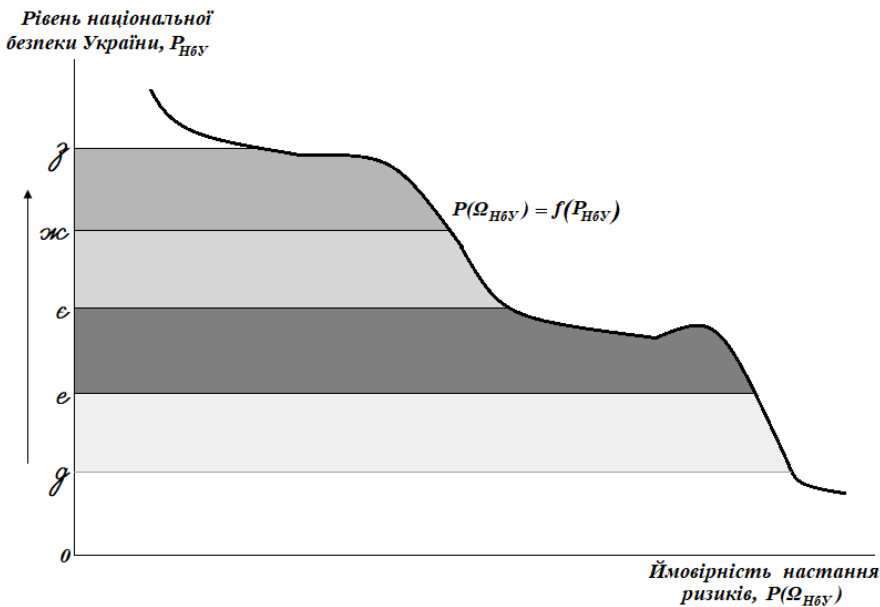

Рис. 3. Залежність ймовірності настання ризиків від постійно зростаючого рівня національної безпеки України

Джерело: складено авторами.

Подане зображення на рис. 3 разом з описаною функціональною залежністю характеризує підвищення рівня національної безпеки України, за яким скорочується поле для виникнення ризиків. Поступова зміна площі у бік зменшення ($S_{\Omega_{НбУ}1}$, $S_{\Omega_{НбУ}2}$, $S_{\Omega_{НбУ}3}$, $S_{\Omega_{НбУ}4}$) обчислюється за звичною методикою визначеного інтеграла:

$$\begin{aligned} S_{\Omega_{НбУ}1} &= \int_{\partial}^3 f(P_{НбУ}) dP_{НбУ}; & S_{\Omega_{НбУ}2} &= \int_e^3 f(P_{НбУ}) dP_{НбУ} \\ S_{\Omega_{НбУ}3} &= \int_e^3 f(P_{НбУ}) dP_{НбУ}; & S_{\Omega_{НбУ}4} &= \int_{ж}^3 f(P_{НбУ}) dP_{НбУ} \end{aligned} \quad (16).$$

Кожне з наступних полів скорочення ризиків у сфері національної безпеки України ($S_{\Omega_{НбУ}(\partial-e)}$, $S_{\Omega_{НбУ}(e-e)}$, $S_{\Omega_{НбУ}(e-ж)}$, $S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)}$) в міру підвищення її міцності і стійкості обчислюються так:

$$\begin{aligned} S_{\Omega_{НбУ}(\partial-e)} &= \int_{\partial}^e f(P_{НбУ}) dP_{НбУ}; & S_{\Omega_{НбУ}(e-e)} &= \int_e^e f(P_{НбУ}) dP_{НбУ} \\ S_{\Omega_{НбУ}(e-ж)} &= \int_e^ж f(P_{НбУ}) dP_{НбУ}; & S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)} &= \int_{ж}^3 f(P_{НбУ}) dP_{НбУ} \end{aligned} \quad (17).$$

Відтак не важко бачити, що:

$$\begin{aligned} S_{\Omega_{НбУ}1} &= S_{\Omega_{НбУ}(\partial-e)} + S_{\Omega_{НбУ}(e-e)} + S_{\Omega_{НбУ}(e-ж)} + S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)}; \\ S_{\Omega_{НбУ}2} &= S_{\Omega_{НбУ}(e-e)} + S_{\Omega_{НбУ}(e-ж)} + S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)}; \\ S_{\Omega_{НбУ}3} &= S_{\Omega_{НбУ}(e-ж)} + S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)}; \\ S_{\Omega_{НбУ}4} &= S_{\Omega_{НбУ}(ж-з)} \end{aligned} \quad (18).$$

Другий варіант характеризує функціональну залежність рівня національної безпеки України від імовірності настання ризиків:

$$P_{НбУ} = f(P(\Omega_{НбУ})) \quad (19).$$

Такий варіант, як і попередній, варто розглядати з двох позицій. Одна з них описує закономірність збільшення й урізноманітнення ризиків, а також ускладнення певних обставин і загострення окремих ситуацій, що природно супроводжуються підвищенням імовірності настання ризикових ситуацій. Це, у свою чергу, розхитує національну безпеку України, робить її більш вразливою перед різного роду загрозами і небезпеками. Водночас

збільшує величину втрат держави, юридичних і фізичних осіб, а також обсяг недоотриманих вигод, гарантій і переваг, які вони мали б та могли б отримати завдяки своїм вкладеним фінансовим, матеріальним, людським, інтелектуальним, інформаційним і природним ресурсам та зусиллям. Усе сказане графічно зображено на рис. 4.

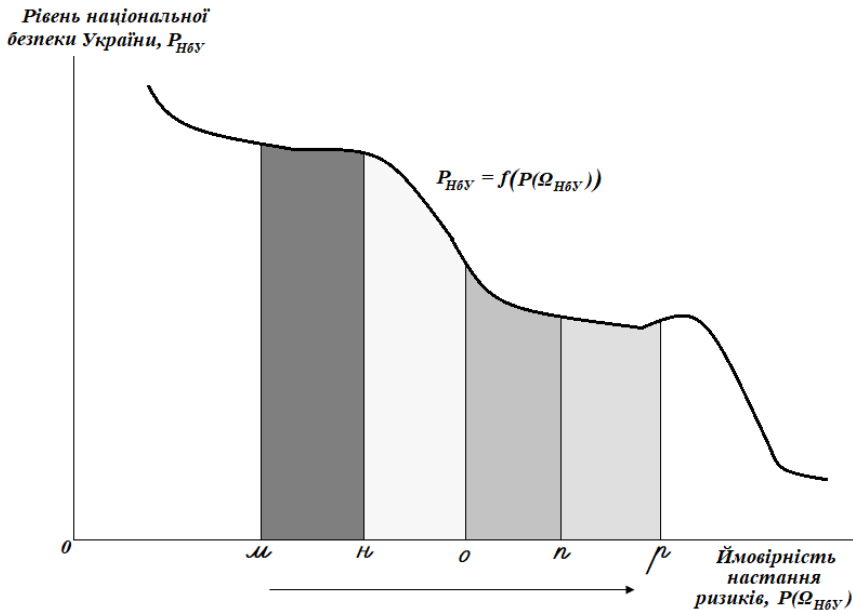

Рис. 4. Залежність рівня національної безпеки України від постійно зростаючої ймовірності настання ризику

Джерело: складено авторами.

Ілюстративний матеріал (рис. 4) доводить вищеописану функціональну залежність, де зі збільшенням ймовірності настання ризику відбувається зниження рівня міцності і стійкості національної безпеки України з поступовим нарощуванням величини втрат держави, юридичних і фізичних осіб, обсягу недоотриманих вигод, гарантій та переваг, які вони мали б і могли б отримати завдяки своїм вкладеним фінансовим, матеріальним, людським, інтелектуальним, інформаційним і природним ресурсам та зусиллям ($B_{NBУ}$). Ця перманентно зростаюча площа втрат і недоотримань ($S_{B_{NBУ}1}$, $S_{B_{NBУ}2}$, $S_{B_{NBУ}3}$, $S_{B_{NBУ}4}$) обраховується за допомогою визначеного інтеграла:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6Y}1} &= \int_M^H f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}2} &= \int_M^O f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}) \\
 S_{B_{H6Y}3} &= \int_M^N f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}4} &= \int_M^P f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y})
 \end{aligned}
 \tag{20}$$

Кожне з наступних збільшень втрат і недоотримань держави, фізичних та юридичних осіб ($S_{B_{H6Y}(M-N)}$, $S_{B_{H6Y}(H-O)}$, $S_{B_{H6Y}(O-N)}$, $S_{B_{H6Y}(N-P)}$), у міру послаблення національної безпеки України через зростання ймовірності настання ризиків також обчислюється за вищеподаною методикою:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6Y}(M-N)} &= \int_M^H f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}(H-O)} &= \int_M^O f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}) \\
 S_{B_{H6Y}(O-N)} &= \int_M^N f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}(N-P)} &= \int_M^P f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y})
 \end{aligned}
 \tag{21}$$

Звідси випливає, що:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6Y}1} &= S_{B_{H6Y}(M-N)}; \\
 S_{B_{H6Y}2} &= S_{B_{H6Y}(M-N)} + S_{B_{H6Y}(H-O)}; \\
 S_{B_{H6Y}3} &= S_{B_{H6Y}(M-N)} + S_{B_{H6Y}(H-O)} + S_{B_{H6Y}(O-N)}; \\
 S_{B_{H6Y}4} &= S_{B_{H6Y}(M-N)} + S_{B_{H6Y}(H-O)} + S_{B_{H6Y}(O-N)} + S_{B_{H6Y}(N-P)}
 \end{aligned}
 \tag{22}$$

Інша позиція розглядає покращення обставин, влагодження ситуацій, створення сприятливого середовища, які зменшують кількість ризиків та їхній згубний вплив на національну безпеку України, а відтак — зміцнення та підвищення її рівня з одночасним скороченням втрат і недоотримань держави, фізичних і юридичних осіб (рис. 5).

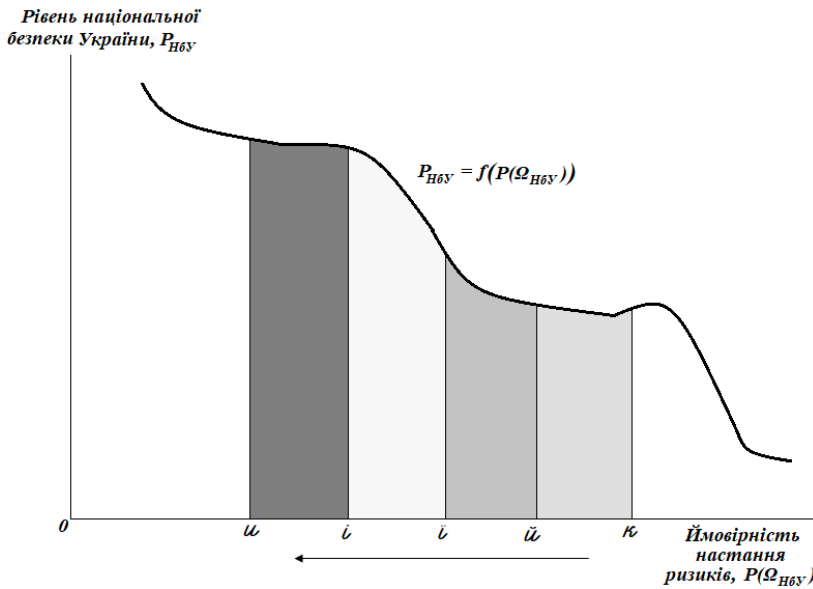

Рис. 5. Залежність рівня національної безпеки України від постійно спадаючої ймовірності настання ризику

Джерело: складено авторами.

З поданого ілюстративного матеріалу (рис. 5) можемо бачити, що зі зниженням рівня ймовірності настання ризику відбувається зміцнення національної безпеки України з одночасним скороченням величини втрат держави, юридичних і фізичних осіб, а також обсягу недоотриманих вигод, гарантій і переваг, які вони мали б та могли б отримати завдяки своїм вкладеним фінансовим, матеріальним, людським, інтелектуальним, інформаційним і природним ресурсам та зусиллям. Ця поступово змінна величина ($S_{B_{H6V}1}$, $S_{B_{H6V}2}$, $S_{B_{H6V}3}$, $S_{B_{H6V}4}$) обчислюється за допомогою визначеного інтеграла:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6V}1} &= \int_u^k f(P(\Omega_{H6V}))dP(\Omega_{H6V}); & S_{B_{H6V}2} &= \int_u^{\ddot{y}} f(P(\Omega_{H6V}))dP(\Omega_{H6V}) \\
 S_{B_{H6V}3} &= \int_u^{\ddot{i}} f(P(\Omega_{H6V}))dP(\Omega_{H6V}); & S_{B_{H6V}4} &= \int_u^{\ddot{i}} f(P(\Omega_{H6V}))dP(\Omega_{H6V})
 \end{aligned}
 \tag{23}$$

Кожне поступове зменшення втрат і недоотримань держави, фізичних та юридичних осіб ($S_{B_{H6V}(k-\ddot{y})}$, $S_{B_{H6V}(\ddot{y}-\ddot{i})}$, $S_{B_{H6V}(\ddot{i}-i)}$, $S_{B_{H6V}(i-u)}$) у міру посилення і зміцнення рівня національної безпеки України внаслідок зменшення ймовірності настання ризиків має аналогічну методику обчислення:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6Y}(\kappa-\ddot{u})} &= \int_i^\kappa f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}(\ddot{u}-\ddot{r})} &= \int_{\ddot{r}}^{\ddot{u}} f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}) \\
 S_{B_{H6Y}(\ddot{r}-i)} &= \int_i^{\ddot{r}} f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y}); & S_{B_{H6Y}(i-u)} &= \int_u^i f(P(\Omega_{H6Y}))dP(\Omega_{H6Y})
 \end{aligned}
 \tag{24}.$$

Звідси випливає, що:

$$\begin{aligned}
 S_{B_{H6Y}1} &= S_{B_{H6Y}(\kappa-\ddot{u})} + S_{B_{H6Y}(\ddot{u}-\ddot{r})} + S_{B_{H6Y}(\ddot{r}-i)} + S_{B_{H6Y}(i-u)}; \\
 S_{B_{H6Y}2} &= S_{B_{H6Y}(\ddot{u}-\ddot{r})} + S_{B_{H6Y}(\ddot{r}-i)} + S_{B_{H6Y}(i-u)}; \\
 S_{B_{H6Y}3} &= S_{B_{H6Y}(\ddot{r}-i)} + S_{B_{H6Y}(i-u)}; \\
 S_{B_{H6Y}4} &= S_{B_{H6Y}(i-u)}
 \end{aligned}
 \tag{25}.$$

Як зазначалося вище, нами в наочному прикладі (рис. 1) надано кожному елементу національної безпеки України однаковий ваговий коефіцієнт у загальній структурі. Якщо вважати природно закономірним явищем, що кожен з елементів національної безпеки України піддається впливу ризиків, тоді: R_{Oz} — ризики у сфері охорони здоров'я; R_{Od} — ризики у сфері охорони дитинства; R_{Cn} — ризики у сфері соціальної політики; R_{Pz} — ризики у сфері пенсійного забезпечення; $R_{Ж-к/з}$ — ризики у сфері житлово-комунального господарства; R_{Mm} — ризики у сфері міграційної політики; R_{Pfn} — ризики у сфері ринку фінансових послуг; $R_{Знв}$ — ризики у сфері захисту прав власності; $R_{Фр+Оцп}$ — ризики у сфері фондового ринку й обігу цінних паперів; $R_{П-б+Мп}$ — ризики у сфері податково-бюджетної і митної політики; R_T — ризики у сфері торгівлі; $R_{Пд}$ — ризики у сфері підприємницької діяльності; $R_{Рбн}$ — ризики у сфері ринку банківських послуг; R_{In} — ризики у сфері інвестиційної політики; $R_{Рд}$ — ризики у сфері ревізійної діяльності; $R_{Мтп}$ — ризики у сфері монетарної політики; $R_{Влп}$ — ризики у сфері валютної політики; $R_{Лу}$ — ризики у сфері ліцензування; $R_{Пр}$ — ризики у сфері промисловості; $R_{C/з}$ — ризики у сфері сільського господарства; $R_{Тр}$ — ризики у транспортній сфері; $R_{Зв}$ — ризики у сфері зв'язку; $R_{Ер+Ез}$ — ризики у сфері енергетики й енергозбереження;

$r_{Фпм}$ — ризики у сфері функціонування природних монополій;
 $r_{Вн+Зр+Вр+Кк}$ — ризики у сфері використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин; $r_{Ос}$ — ризики у сфері освіти; $r_{Нк}$ — ризики у сфері науки; $r_{Нк-м+Ін}$ — ризики у сфері науково-технічної й інноваційної політики; $r_{Крп}$ — ризики у сфері культурного розвитку населення; $r_{Зі}$ — ризики у сфері захисту інформації; $r_{Ім}$ — ризики у сфері інформаційних технологій; $r_{Зс+Іб}$ — ризики у сфері забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки; $r_{Кб+Кз}$ — ризики у сфері кібербезпеки і кіберзахисту; $r_{Зе+Нс}$ — ризики у сфері захисту екології і навколишнього природного середовища; $r_{Под}$ — ризики у сфері правоохоронної діяльності; $r_{Бзк}$ — ризики в боротьбі з корупцією; $r_{Пкд}$ — ризики у сфері прикордонної діяльності; $r_{Ор}$ — ризики у сфері оборони; $r_{Тр}$ — ризики у сфері туризму; $r_{Ісд/у}$ — ризики в інших сферах державного управління. За звичним способом поелементні ризики об'єднуються у блоки свого розповсюдження (системи підмножин), а відтак — у загальний простір національної безпеки України:

$$\Omega_{НбУ} = \left\{ \begin{array}{l} R_{Екб} = \left\{ r_{Рфп}, r_{Знб}, r_{Фр+Оцп}, r_{П-б+Мп}, r_{Т}, r_{По}, r_{Рбп}, r_{Ін}, r_{Рд}, r_{Мп}, \right. \\ \left. r_{Вм}, r_{Лц}, r_{Пр}, r_{С/з}, r_{Тр}, r_{Зе}, r_{Ет+Ез}, r_{Фпм}, r_{Вн+Зр+Вр+Кк} \right\} \\ R_{Сб} = \{ r_{Оз}, r_{Од}, r_{Сп}, r_{Пз}, r_{Ж-к/з}, r_{Мп} \} \\ R_{Іб} = \{ r_{З}, r_{Ім}, r_{Зс+Іб}, r_{Кб+Кз} \} \\ R_{О-Нб} = \{ r_{Ос}, r_{Нк}, r_{Нк-м+Ін} \} \\ R_{Пб} = \{ r_{Под}, r_{Бзк} \} \\ R_{Об} = \{ r_{Пкд}, r_{Ор} \} \\ R_{Елб} = \{ r_{Зе+Нс} \} \\ R_{Кб} = \{ r_{Крп} \} \\ R_{Тб} = \{ r_{Тр} \} \\ R_{Ісб} = \{ r_{Ісд/у} \} \end{array} \right\} \quad (26),$$

де $\Omega_{НбУ}$ — це простір поширення ризиків національної безпеки України; $R_{Екб}$ — це підмножина ризиків економічного блоку національної безпеки України; $R_{Сб}$ — це підмножина ризиків соціального блоку національної безпеки України; $R_{Іб}$ — це підмножина ризиків інформаційного

блоку національної безпеки України; $R_{O-Нкб}$ — це підмножина ризиків освітньо-наукового блоку національної безпеки України; $R_{Пб}$ — це підмножина ризиків правоохоронного блоку національної безпеки України; $R_{Об}$ — це підмножина ризиків оборонного блоку національної безпеки України; $R_{Етб}$ — це підмножина ризиків екологічного блоку національної безпеки України; $R_{Кб}$ — це підмножина ризиків культурного блоку національної безпеки України; $R_{Тб}$ — це підмножина ризиків туристичного блоку національної безпеки України; $R_{Ісб}$ — це підмножина ризиків інших сфер державного управління національної безпеки України.

Повертаючись знову до рис. 1 та формули 26, неважко вирахувати поелементну ($P(r_i)$) і поблокову ($P(R_i)$) ймовірність настання ризиків національної безпеки України:

$$\begin{aligned}
 &P(r_{Фін}) = P(r_{Зне}) = P(r_{Фр+Оін}) = P(r_{Рбн}) = P(r_T) = P(r_{Пд}) = P(r_{Ін}) = \\
 &= P(r_{Рд}) = P(r_{Мн}) = P(r_{П-б+Мн}) = P(r_{Вн}) = P(r_{Іа}) = P(r_{Пр}) = P(r_{Із}) = \\
 &= P(r_{Тр}) = P(r_{Еі+Ез}) = P(r_{Вн+Зр+Вр+Кк}) = P(r_{Фнм}) = P(r_{Зс}) = P(r_{Оз}) = P(r_{Об}) = (27). \\
 &= P(r_{Сн}) = P(r_{Із}) = P(r_{Ж-к/з}) = P(r_{Мн}) = P(r_{Зі}) = P(r_{Ім}) = P(r_{Ос}) = \\
 &= P(r_{Ік}) = P(r_{Зс+Іб}) = P(r_{Ік-м+Ін}) = P(r_{Пд}) = P(r_{Бк}) = P(r_{Пд}) = P(r_{Ор}) = \\
 &= P(r_{Крн}) = P(r_{Зс+Інс}) = P(r_{Кб+Кз}) = P(r_{Тр}) = P(r_{Ісд/у}) = \frac{1}{40}
 \end{aligned}$$

Відповідно:

$$\begin{aligned}
 &P(R_{Екб}) = \frac{19}{40}; \quad P(R_{Сб}) = \frac{6}{40}; \quad P(R_{Іб}) = \frac{4}{40}; \quad P(R_{O-Нкб}) = \frac{3}{40}; \quad P(R_{Пб}) = \frac{2}{40}; \\
 &P(R_{Об}) = \frac{2}{40}; \quad P(R_{Етб}) = \frac{1}{40}; \quad P(R_{Кб}) = \frac{1}{40}; \quad P(R_{Тб}) = \frac{1}{40}; \quad P(R_{Ісб}) = \frac{1}{40}
 \end{aligned} \quad (28).$$

Оскільки кількість ризиків обчислити практично неможливо, ми застосували поелементний і поблоковий підходи для полегшення процесу формалізації та моделювання в нашому дослідженні. Як свідчить теперішня ситуація в Україні — рівень ймовірності ризику не завжди визначає важкість його наслідків. Прикладом сказаного є часткова втрата територіальної цілісності України внаслідок настання ризику у сфері оборони і ведення тривалих бойових дій. Саме тому, до усіх ризиків національної безпеки України слід ставитися як до потенційних загроз, що потребують негайного і першочергового запобігання.

Туристична безпека — це стан впевненості й захищеності від загроз та негативних явищ і виявів, що перешкоджають та можуть зашкодити успішному розвитку туристичної сфери, якісному наданню туристичних послуг і запланованому й повноцінному проведенню часу туристами. Туристична безпека є сукупністю елементів, кожен з яких більш вузьким і конкретним, зважаючи на характер проблеми.

Нами за класифікаційну ознаку туристичної безпеки як складника національної безпеки України, взято види туризму. Виходячи із цього, структуру туристичної безпеки можна подати за допомогою рис. 6, а її компонентами є:

- а) безпека рекреаційного туризму;
- б) безпека екскурсійного туризму;
- в) безпека оздоровчого туризму;
- г) безпека ділового туризму;
- ґ) безпека наукового туризму;
- д) безпека сільського туризму (агротуризму);
- е) безпека екологічного туризму (зеленого туризму)
- є) безпека релігійного туризму;
- ж) безпека освітнього туризму (навчальних турів);
- з) безпека розважальних турів;
- и) безпека шопінг-туризму;
- і) безпека екстремального туризму;
- ї) безпека спортивного туризму;
- й) безпека подієвого туризму (хобі-туризму);
- к) безпека транзитного туризму;
- л) безпека ностальгічного туризму;
- м) безпека пригодницького туризму;
- н) безпека незвичайних видів туризму.

Варто додати, що ми дотримувалися попереднього підходу, згідно з яким усі елементи туристичної безпеки характеризуються однаковим ваговим коефіцієнтом. Таким чином ми дотримуємося своєї попередньої думки щодо їхньої однакової практичної значимості та рівномірної важливості.

Виділяючи структурні елементи туристичної безпеки, ми керувалися принципом універсальності. Суть його полягає в тому, що кожна компонента охоплює рівень безпечності всіх без винятку учасників, сторін і суб'єктів туристичного процесу, а саме:

- а) життя, здоров'я, самопочуття і задоволення туриста від наданої туристичної послуги;
- б) репутація та фінансовий стан турагенції;
- в) імідж, матеріальна та грошова цілісність служби розміщення;
- г) туристична активність і комплекс отриманих благ та вигод населеного пункту-приймача, регіону-приймача і країни-приймача туристів;
- ґ) успішність, тенденції та перспективи розвитку сфери туризму;
- д) охорона, підтримка та збереження в первісному стані навколишнього природного середовища;
- е) належне використання, регулярна експертиза та реконструкція культурно-історичної спадщини.

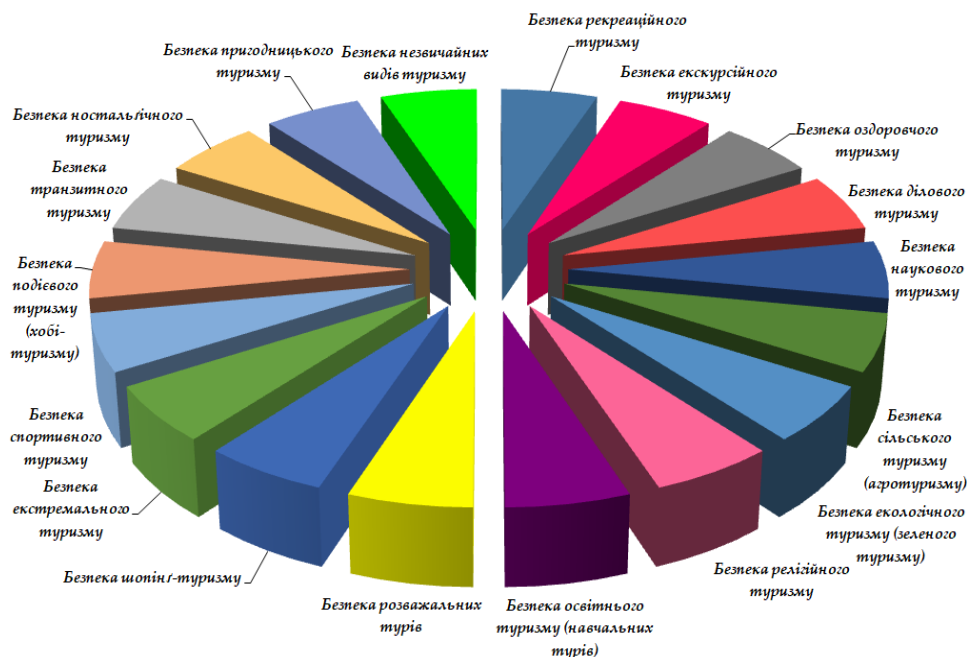

Рис. 6. Структурні компоненти туристичної безпеки

Джерело: складено авторами.

Отже, національна безпека України загалом і туристична безпека зокрема є важливим складником діючої практики і перманентно актуальним об'єктом наукових досліджень, позаяк певною мірою охоплює всі сфери життєдіяльності та всі верстви населення. Навіть опосередкований вплив окремих елементів національної і туристичної безпеки України через деякий час може мати істотні наслідки. Звідси випливає, що на кожен ризик, не зважаючи на ймовірність його вияву, слід реагувати обґрунтованими, аргументованими та ефективно дієвими запобіжними заходами. У випадку настання ризику потрібно одночасно послідовно виявити причини, блокувати шляхи поширення, розробити і проваджувати ефективні методи вирішення проблеми та усунення наслідків.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 р. № 2469–VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3wpcGiy>.
2. Про основи національної безпеки України. Закон України від 19.06.2003 р. № 964–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3qfEMSH>.
3. Про Стратегію національної безпеки України. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 р., введено в дію Указом Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL : <https://bit.ly/3ww3nUf>.

4. Антошкін В. К. Економічна та національна безпека регіонів. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 2. С. 108–110. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3VUJzuW>.
5. Глазов О. В. Національна безпека: сутність, ознаки, концепція та геополітичні чинники. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія. 2011. Т. 155, Вип. 143. С. 42–46. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/2YnzpVO>.
6. Гончарук В., Білявський Г., Ковальов М., Рубцов Г. Національна екологічна безпека та екологічна паспортизація водних об'єктів. *Вісник Національної академії наук України*. 2009. № 5. С. 22–29. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3ESFGIH>.
7. Малієнко О. Національна безпека крізь призму наукового потенціалу. *Віче*. 2014. № 22. С. 2. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3CVXIif>.
8. Матяж С. В. Національна безпека України в контексті євроатлантичної інтеграції. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]*. Сер.: Політологія. 2008. Т. 93, Вип. 80. С. 45–48. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3khX4ib>.
9. Новицький Г. В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України. Київ : Інтертехнологія, 2008. 496 с.
10. Осаул А. О., Меркулов К. О. Національна економічна безпека в умовах глобалізації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2013. № 2. С. 157–166. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3H22GXN>.
11. Струк Н. М., Білоцький О. В. Національна та енергетична безпека: співвідношення понять. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 1. URL : <https://bit.ly/3BNzYWI>.
12. Теорія ймовірностей та математична статистика: Частина 1. Випадкові події: Лекції і практикум / уклад.: І. В. Веригіна, О. В. Островська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 57 с.
13. Фасолько Т. М., Сем'янчук П. М. Сутність і структура національної безпеки України. *Збірник текстів доповідей за матеріалами Дев'ятої Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні» (7 грудня 2020 р.)*. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 204–208.
14. Циганов В. В. Національна безпека: проблеми визначення та оцінки ефективності. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3. С. 122–127. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3qfsvgN>.

Надійшла до редакції 23.01.2021

Tetiana FASOLKO

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Petro SEMYANCHUK

Interregional Academy of Personnel Management

Olha FEDORCHUK

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Essence, Elements, Risks and Statistical Dimensions of Ukraine's National Security

The exceptional importance, extreme necessity and permanent relevance of the study of national security problems of Ukraine are substantiated. The essence of Ukraine's national security is clarified through protection of national interests and strengthening of national position in the spheres of health care, childhood protection, social policy, pension provision, housing and communal services, migration policy, financial services market, property rights protection, stock market and securities circulation, fiscal and customs policy, trade, business, banking services, investment policy, auditing, monetary policy, licensing, industry, agriculture, transport, communications, energy and energy saving, operation natural monopolies, subsoil use, land and water resources, minerals, education, science, science technology and innovation policy, cultural development, information protection, information technology, freedom of speech and information security, cyber security and cyber defence, ecology and environmental protection, law enforcement, anti-corruption, border activities, defence, and other areas of public administration. Elements of national security of Ukraine are grouped into economic, social, informational, educational-scientific, law enforcement, defence, ecological and cultural blocks, as well as a block of other spheres of public administration. The technique of calculation of the parameters defining level of stability and durability of national security of Ukraine is developed and offered on the basis of theoretical approach. The essence of risks, dangers and threats to the national security of Ukraine is highlighted. Variants and cases of inverse curvilinear dependence between the probability of occurrence of risks in the sphere of national security of Ukraine and the degree of stability and strength of national security of Ukraine are established, modelled and characterized. With the help of the defined integral, the methods of calculating losses and loss of benefits of the state, legal entities and individuals due to the occurrence of risks, as well as the field of spread of national security risks of Ukraine are outlined. The classification and attempt to calculate the probability of occurrence of national security risks of Ukraine by elements and blocks is made.

Keywords: *national security of Ukraine, tourism safety, element, block, sphere, risk, loss, threat, danger, probability, state, legal entity, natural person.*